

Representantforslag nr. 43

(2007-2008)

fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Øyvind Korsberg og Kåre Fostervold

Dokument nr. 8:43 (2007-2008)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Frode Kielland Asmyhr, Øyvind Korsberg og Kåre Fostervold om tiltak for å redusere landbruksbyråkratiet

Til Stortinget

BAKGRUNN

Det er grunn til å tro at det i Norge er et stort byråkrati knyttet til landbruket. Siden alle nivåer av forvaltningen er gitt roller i det jordbrukspolitiske styringssystemet, er det grunn til å tro at det eksisterer byråkratiske ordninger på flere nivåer. Det har blitt hevdet av uavhengige aktører, som for eksempel media og akademien, at dette byråkratiet er betydelig og at lite gjøres for å redusere det. Enkelte aktører har hevdet at det kan utgjøre opp mot 10 000 årsverk. Dersom dette er riktig, må det etter forslagsstillernes oppfatning iverksettes betydelige tiltak for å redusere byråkratiet. Det er svært beklagelig dersom landbrukssektoren er omfattet av et sterkt byråkrati fordi dette reduserer landbrukets mulighet for å drive sin virksomhet effektivt og kostnadsmessig riktig. For den enkelte næringsdrivende innebærer dagens system at deler av verdiskapingen må benyttes til unødvendig bruk av tid på kontakt med byråkratiet, for eksempel gjennom et stort skjemavelde. Byråkrati reduserer også næringens evne til innovasjon og omstilling, faktorer som er svært viktige for dagens landbruk, som vil møte store utfordringer i årene som kommer.

Hvor stort er landbruksbyråkratiet?

Avisen Dagens Næringsliv (DN) hevdet i en artikkel den 2. august 2006 at det er én byråkrat per dusin bønder. Dersom dette tallet er riktig, betyr det at

det er 5 000 landbruksbyråkrater i Norge, noe som er oppsiktsvekkende i en tid hvor antallet bønder er under 50 000. Samtidig avdekkes det at landbruks- og matminister Terje Riis-Johansen ikke har oversikt over hvor mange som arbeider med landbruksrelaterte spørsmål i forvaltningen. Landbruks- og matministeren ser heller ikke vitsen med å ha oversikt over hvor mange som arbeider i landbruksbyråkratiet. Dette er en interessant uttalelse, samtidig som statsråden utaler i DN's artikkel at "jeg er selvsagt opptatt av at man skal være nøktern i forhold til ressursbruk".

Forskningssjef Agnar Hegrenes ved Norsk institutt for landbruksforskning (NILF) uttaler i samme artikkel at

"Dette anslaget høres ikke urimelig ut. Nå er jo diverse etater blitt slått sammen, og kommunene har nok hatt en viss reduksjon. Men alt i alt kan det nok hende at forvaltningen har holdt seg konstant i størrelse. Jeg tror i alle fall ikke at byråkratiet har minnet på samme måte som bondestanden".

Professor Normann Aanesland ved Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB), skriver i en rapport (Jordbrukspolitikken - moden for reform) som ble utgitt i 2006, følgende:

"Jordbruksavtalen er helt avgjørende for de to jordbruksorganisasjonene Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag. Det jordbrukspolitiske styringssystemet består av et stort omfang av lover, regler og virkemidler. Lover og mange forskrifter krever et stort byråkrati i stat, kommuner og organisasjoner. En del er lønnet over Landbruksdepartementets budsjett. Men vi finner også jordbruksbyråkrater innenfor andre departement og i flere ulike organisasjoner. Det er vanskelig å vite nøyaktig hvor mange byråkrater det er. Det finnes ingen offentlig oversikt. Personer som arbeider mer eller mindre med jordbrukspolitiske problemer finnes i flere departement og i ulike organisasjoner og etater. Totalt

sett omfatter jordbruksbyråkratiet mellom 5 000 og 10 000 personer. Vi antar at det er omkring en byråkrat for hver tiende gårdbruker".

Aanesland regnes for å være en av landets fremste eksperter på landbruket. Han hevder videre i rapporten at det i en årrekke har vært et nært samspill mellom organisasjonene i landbruket og det byråkratiet som er knyttet til landbruket.

Forslagsstillerne mener at det er berettiget å stille spørsmål ved om organisasjonene og landbruksbyråkratiet har en gjensidig forståelse om å beskytte hverandre. I så fall er det svært beklagelig for bonden som er den som må bære kostnadene ved et slikt sammenstium.

Landbruks- og matminister Terje Riis-Johansen avfeier at det foreligger et betydelig landbruksbyråkrati i flere henvendelser fra Fremskrittspartiets representanter i næringskomiteen.

Senterpartiets finanspolitiske talsmann Per Olaf Lundteigen uttalte følgende i et replikkordskifte under finansdebatten den 27. november 2007:

"Når det gjelder bønder, som er litt mer jordnært, og som jeg har en viss forutsetning for å snakke om, og tilsyn i så henseende, kan jeg forsikre representanten Tybring-Gjedde om at det snart går over alle grenser i forhold til hvilke tilsyn og hvilke krav som stilles til dem som står for matproduksjonen i Norge. Det kan ikke være noen tvil om at Senterpartiet står for en linje der man skal kontrollere i stort, ikke detaljstyre i smått. Det gir muligheter for at vi kan kraftig forenkle en god del ting. I denne sal og i andre saler er det dessverre i stor grad for stor trygghet for at det er kjekt å ha. Det er moralen i en rekke saker. Det er kjekt å ha litt ekstra. Det er noen som skal betale, og det er noen som skal leve med det. Det er et stort problem for oss som i praksis arbeider i norsk jordbruk".

På spørsmål om statsråden sa seg enig i Lundteigenes synspunkter, uttalte statsråd Terje Riis-Johansen i samme debatt følgende:

"Jeg deler representanten Lundteigenes syn på at det er viktig å ha et nivå på tilsyn og forvaltning rundt

landbruk og landbrukspolitikken framover. Det viktigste vi konkret gjør nå, er hygienepakka, innføring av mer internkontroll på den enkelte jordbruks- og landbruksbedrift og mindre tilsyn fra det offentlige ute på den enkelte bedrift. Det betyr mer ansvar for den enkelte bonde, men det betyr også mulighet for å stå for mer av dette sjøl. Det betyr at vi på slakteribedrifter f.eks. vil ha mindre tilsyn konkret til å se på nær sagt hver slakta kylling og et mer overordna tilsyn basert på internkontroll. Svaret på spørsmålet er ja, dette jobber vi med, og vi har viktige ting som kommer til å virke relativt rask".

De uttalelser som er gjengitt i dette dokumentet, tyder på at det er vilje til å redusere landbruksbyråkratiet, men Stortinget har så langt i denne stortingsperioden ikke fått noen indikasjoner på at Regjeringen virkelig har tatt tak i dette. Derfor er det nå viktig at det blir satt fokus på denne viktige saken, slik at verdiskapingen kan legges igjen i landbruket og ikke i byråkratiet. En klar strategi for hvordan dette skal gjennomføres bør legges frem i forbindelse med jordbruksoppgjøret våren 2008, slik at det samtidig kan synliggjøres hvilke reduserte kostnader landbruket vil få ved et redusert byråkrati.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

for s l a g :

I

Stortinget ber Regjeringen konkretisere omfanget av landbruksbyråkratiet i en redegjørelse til Stortinget.

II

Stortinget ber Regjeringen ved fremleggelsen av jordbruksoppgjøret for 2008 komme med en strategi for avbyråkratisering av landbruket, slik at aktørene i landbruket får full næringsfrihet.

10. januar 2008